

Stor skillnad. Roger Wass visar hur hög höstrapsen var 2012 som gav 3,3 ton per hektar. Det var 4 gånger mer än skörden på 800 kilo som gick att tröska 2013.

Ekorapsens berg-och-dalbana på St. Bredegården

Skördevariationen är stor i ekologisk höstraps. År 2012 tröskade Roger Wass i Västergötland 3,3 ton ekohöstraps per hektar, men 2013 blev det bara 800 kilo. Älgar och baldersbrå sänkte grödan.

Text & foto: Jens Blomquist, Svensk Frötidning

Ekohöstrapsen har kommit och gått på St. Bredegården mellan Falköping och Skövde i Västergötland. Framgång och motgång har avgjort när ekorapsen har beretts plats på gården. Efter några års uppehåll tog Roger och Ulrika Wass ny sats och odlade höstraps på sin KRAV-omställda mjölkgård 2011, 2012 och 2013. De tre åren visade att ekohöstraps kan innebära både toppar och dalar.

Bra skörd 2012

År 2011 åt sniglar upp 18 av 20 hektar höstraps på gården, men år 2012 gick det bättre på St. Bredegården med en avkastning på 3,3 ton per hektar av ekoraps. Det är dubbelt så mycket som

genomsnittet för ekohöstraps i Sverige under de senaste åren.

Under den förra odlingsomgången användes rapsen hemma på gården i kraftfoder till mjölkarna, men 2012 såldes den till Lantmännen. Med ett pris på nästan 7 kronor per kilo blev odlingskalkylen trivsam. Av det skälet var Roger Wass angelägen att fortsätta med höstraps också 2013.

Samma recept 2013

Framgångsreceptet kopierades från föregående år. Samma jordbearbetning, samma gödsling, samma sort och samma utsädesmängd.

Brukare: Roger och Ulrika Wass
Produktion: ekologisk mjölk
Areal: 140 hektar
Mjölkkor: 65
Avkastning: 9000 kg ECM

St. Bredegården 1

– Det var Visby med 2,8 kilo per hektar båda åren som fick 10 ton fastgödsel och 10 ton flytgödsel per hektar före sådd, berättar Roger Wass.

Två fält fanns tillgängliga för att sås med höstraps inför 2013. Redan i slutet av juni 2012 avstod Roger Wass från en andraskörd på de vallar som var förfrukter på båda skiftena. I stället körde han kultivator under juli månad för att ge kvickroten en match. Därefter plöjdes fälten inför sådd som skedde redan i början av augusti på båda fälten.

Drogad av kväve

De båda fälten fick alltså samma behandling, men utvecklingen för höstrapsen på de två fälten tog skilda vägar. I oktober 2012 var skillnaden mycket tydlig.

– På fältet närmast gården stack rapsen iväg direkt och blev enormt frodig. Det blev nog för rikligt med kväve där, menar Roger Wass.

På gården har funnits djur sedan 1800-talet och vallen som var förfrukt hade fungerat som rastfälla och bete åt mjölkarna. Det andra rapsfältet fanns på en tillköpt granngård där det inte funnits djur sedan 1970-talet. Där höll

Fält 1

I oktober 2012 var höstrapsen på fält 1 närmast gården uppvarvad av allt kväve som frigjordes efter 5 år med vall och betande kor. Den blev frodig och lockade till sig traktens samlade älgar och rådjur. I april 2013 återstod mest avbetade och ruttna stjälkar, så här sådde Roger Wass vårvete i stället.

sig rapsen i skinnet och blev inte lika högväxt.

Hårt betestryck av älg

Förutom skillnaden i kvävetillgång fanns skadedjur av den större modellen som uppskattade St. Bredegårdens nysådda höstraps under hösten och vintern 2012/13. I synnerhet den frodiga och kväverika rapsen på fält 1 närmast gården.

– En eftermiddag räknade jag till 5

älgar och 15 rådjur på fältet hemmavid, suckar Roger.

Det fältet är bara på 2,8 hektar så betestrycket får karaktäriseras som högt. Det märktes också efter vintern.

– Fältet var helt nerbetat, säger Roger Wass.

Trycket av vilt har ökat explosionsartat i trakten menar han och eftersom St. Bredegården var ensam om att odla höstraps i bygden förra säsongen blev gårdens raps en magnet för älg och rådjur.

Biofer i april

Efter den bitande kylan i mars 2013 återstod bara nedfrusna och avbetade rapsstjälkar på fältet närmast gården. Kvävet och älgarna hade samarbetat så effektivt att det bara återstod för Roger att köra upp de ruttna resterna och så vårvete i stället.

Men det andra fältet klarade sig och fick stå kvar efter noggrant övervägande. Det fick 400 kilo Biofer 10-3-1 i början april. De höstgroende ogräsen tog dock överhanden i den uttunnade höstrapsen och präglade säsongen. Så när Roger satte tröskan i rapsen rann det inte till som föregående år.

– Det blev bara 800 kilo per hektar 2013.

De kilona såldes till en granne som också bedriver Kravgodkänd mjölkproduktion.

Baldersbrå i haspeln

Ny höstraps var inplanerad till 2014, men när Roger Wass tröskade den låg-avkastande höstrapsen ledsnade han på projektet.

– Jag undrade vad tusen jag håller på med när det mest var baldersbrå i haspeln, säger han.

Därför kom höstrapsutsädet som han hade beställt inte i jorden i augusti 2013.

Fält 2

På fält 2 var kväveleveransen inte lika kraftig och älgtrycket lägre så höstrapsen överlevde och gödslades med Biofer i början av april. Men baldersbrå och andra höstgroende ogräs hade fått fäste i fältet och fyllde haspeln vid skörd. Här blev det bara 800 kilo per hektar.

Nu vilar säckarna med Sherpa på gårds-kontoret.

– Där står det torrt och bra, ler Roger.

Men han har inte gett upp planerna på ekohöstraps. Bara tagit en paus över 2014. Någon ändring i grundreceptet tror han dock inte på när det blir aktuellt att etablera ekohöstraps igen på St. Bredegården.

– Håll efter kvickroten med mycket stubbearbetning före sådd, så tidigt och glöm inte snigelbekämpning, råder han andra som vill odla ekohöstraps. ●

Se älgarna beta i rapsen på Bredegården.

Gå in på www.svenskraps.se/bredegarden

